

TEME KLAPSKIH PJESAMA

Repertoar suvremenih dalmatinskih klapa u počecima se odlikovao uglavnom ljubavnom tematikom, a od utemeljenja omišskog festivala pokriva gotovo sve vidove suvremenog života žitelja Dalmacije. Ipak, tema koja je najčešće opjevana u narodnim pjesmama, uglavnom nepoznata autora, jest ljubav. Ljubavni klapski tekstovi često dočaravaju čitav spektar emocija – od naglašeno poetskog preko vedrog optimističkog i šaljivog, pa čak i do neprirodna i pretjerana sentimentalizma. Specifičan ugođaj što ga stvara cjelina teksta i napjeva u dalmatinskoj klapskoj pjesmi traži slobodu u metroritamskom oblikovanju, što se ostvaruje *parlando rubato* načinom izvođenja. Najčešće se radi o strofnim pjesmama kojima se često određuju ili pridružuju refreni. Uz to vrlo je raznoliko i inventivno organiziran način rimovanja unutar strofa. Novokomponirane klapske pjesme često su pisane u slobodnom, raznolikom metrtu koji je posebna inspiracija kompozitoru, dok su novije i nove klapske pjesme pretežno sastavljene od kitica s refrenima te raznoliko organizirane u metričkom i strofičkom smislu.

Ljepota ljubavnih tekstova očituje se u jednostavnim, prikrivenim porukama koje pozivaju na vjernost i beskompromisan suživot. *Dvi naranče, dvi jabuke* aludiraju na ženske dojke, razne vrste cvijeća također označavaju djelove tijela ili pak gorkost neuzvrćene ljubavi (pelin).

Vrlo su rijetki primjeri *radnih* pjesama (*Ej, targačice, targojte ga hladom*) ili uspavanki (*Zaspalo je siroće*).

Kod navođenja podataka o pjesmi rijetko se spominju autori starijih tekstova. Tako npr., uz jednu od najizvođenijih pjesama *starog* repertoara, *Pismo moja, hrli tamo*, po kojoj se naziva godišnji koncert *omiškog Festivala* u zagrebačkoj KD Vatroslava Lisinskog, rijetko stoji ime autora, *Augusta Šenoa*. Većina izvođača doživljava je kao *staru* pjesmu koja se pjeva jednostavnim *Atrim* klapskim načinom pa pretpostavljaju da su i stihovi djelo anonimnog autora. Slična je situacija s nekoliko poznatih napjeva, poput *Kad sam bio na tvom grobu* ili *Tiha noći, moje zlato spava*, čiji je autor srpski pjesnik Jovan Jovanović Zmaj. Dijalektizacija i prilagodba tih stihova, te dodavanje glazbenih predložaka koji odgovaraju stilu klapskog pjevanja većini izvođača podrazumijeva *narodnog* autora teksta.

Današnje teme pokrivaju sve, od samog rođenja dalmatinskog čovjeka (*Rodija se sin*), preko mladenaštva i djevojaštva, socijalnih prilika (*Kad smo digli cr'jenu kapu na sikiru*), iskazivanja vjerskog i nacionalnog (*Na omiškoj stini*), do majtužnijih tema, poput depopulacije otoka i nastambina (*Sušna zikva na škoju*) ili same smrti (*Sutra će te ponit*).

Novokomponirane klapske pjesme također pjevaju o ljepotama dalmatinskih pejzaža (*Kampaneli*), različitim motivima iz težačkog života, a ponekad su fokusirani i na važna povijesna zbivanja (*Kod Lepanta*). Sve te teme opjevali su suvremeni čakavski pjesnici, uglazbili uvaženi skladatelji, a otpjevale ih mnogobrojne hrvatske klape. Pojedini čakavski književnici, često podrijetlom otočani, inspiriraju pojedine komozitore. Tako je npr. Najveći dio klapskog opusa Komižanina Jakše Fiamenga

uglazbio Krešimir Magdić. Magdić je svojim kompozicijama proslavio i pjesnike Slavka Govorčina s Velog Iža, te Antu Nižetića s Brača. Pjesme hvaranke Lucije Rudan uglazbljuje hvaranin/korčulanin Dinko Fio. Još jedan hvaranin, Pere Ljubić, opjevan je u kompozicijama Dinka Fia i Duška Geića. Čakavac Ljubo Stipišić Delmata (podrijetlom hvaranin) sam uglazbljuje svoje stihove, ali i one bračanina Stjepana Pulišelića, a Duško Tambača, između ostalih, Dragu Ivaniševića. Od modernih pjesnika svojim se radovima ističe Tomislav Zuppa, čije je stihove najčešće uglazbljivao Zdenko Runjić (*Moja jubem Kapetane moj*).

Zanimljiv je zaokret u tekstovima modernih klapa u izvedbama uz instrumentalnu pratnju. Cilj je tekstova zadovoljiti parametre popularne prepoznatljive izvedbe koja će se rado emitirati na valovima lokalnih, ali i regionalnih radio stanica. *Hitmejkeri* današnjice za moderne klape pišu tekstove u strofnom obliku s refrenima koje obiluju prepoznatljivim idiomima idealnog dalmatinskog života – maslina, more, sunce, vino ili ljubav prema Dalmaciji. *Maslina je neobrana, Da te mogu pismom zvati, Croatia iz duše te ljubim*, samo su neke od uspješnica koje ćete imati prilike češće čuti na valovima lokalnih radio stanica, ali i na bilo kojem neformalnom *afterpartyju*, s klapskim pjevačima ili bez njih.

Autori teksta: Joško Čaleta i Jurica Bošković

Joško Čaleta • Jurica Bošković

Mediteranski pjev

O klapama i klapskom pjevanju

„Mediterranski pjev“ – izdavač Večernji list d.o.o – 2011. god.

Pripremio: Joško Plastić - jplastic@fdk.hr